

Verslag n.a.v. vijfde (laatste) consultatiefase (7 mei t/m 11 augustus 2019)

Ontwikkelteam Engels/Moderne Vreemde Talen

1. Achtergrond

In maart 2018 zijn 9 ontwikkelteams met daarin leraren en schoolleiders uit het primair en voortgezet onderwijs begonnen met de ontwikkeling van bouwstenen voor de leergebieden Nederlands, Engels/Moderne vreemde talen, Rekenen & Wiskunde, Digitale geletterdheid, Burgerschap, Kunst & Cultuur, Mens & Maatschappij, Mens & Natuur en Bewegen & Sport. Deze bouwstenen vormen de basis voor de herziening van kerndoelen en eindtermen.

De ontwikkelteams werkten in ontwikkelsessies per leergebied aan 1) een visie, 2) grote opdrachten 3) bouwstenen van kennis en vaardigheden voor het primair onderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs en 4) aanbevelingen voor de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Na elke ontwikkelsessie volgde een consultatieperiode waarin de ontwikkelteams inbreng verzamelen op hun (tussen)producten. In het consultatieverslag beschrijft het ontwikkelteam de keuzes die zij hebben gemaakt bij het verwerken van deze inbreng. U kunt alle tussenproducten en consultatieverslagen tot nu toe vinden op onze website: <https://curriculum.nu/tussenproducten-en-feedback/>.

Dit consultatieverslag beschrijft het verloop van de vijfde en laatste consultatieperiode (7 mei t/m 11 augustus 2019) van het ontwikkelteam Engels/Moderne Vreemde Talen: de reacties die het team heeft ontvangen en de manier waarop zij deze hebben benut om de bouwstenen vorm te geven, wordt op hoofdlijnen beschreven. Meer informatie over de aanpak van het gehele consultatieproces leest u in de bijlage bij dit document.

In de vijfde consultatieperiode is ook algemene, leergebied-overstijgende feedback verzameld. Over deze algemene feedback is een separaat consultatieverslag opgesteld; ook dat verslag is te vinden op onze website.

2. Samenvatting ontvangen feedback op de eindproducten Visie, Grote Opdrachten, Bouwstenen en Aanbevelingen Bovenbouw

Betrokkenen waren over het algemeen positief over de ontwikkeling van de voorstellen. Er werden bruikbare suggesties gegeven waarvoor we zeer dankbaar zijn. Het ging daarbij voornamelijk om:

- aandacht voor het zichtbaarder maken van het Europees Referentiekader (ERK);
- aandacht voor het advies van de Raad van Europa (beheersing van twee talen naast de eigen eerste taal);
- aandacht voor de sociaal-maatschappelijke dimensie van meertaligheid;
- aandacht voor belang en positie van Duits en Frans;
- aandacht voor differentiatie tussen talen, niveaus en inhouden passend bij de onderwijssectoren;
- aandacht voor Engels in primair onderwijs (po);
- aandacht voor adviezen bovenbouw voortgezet onderwijs (vo);

- aandacht voor begripsverheldering, in het bijzonder het definiëren en operationaliseren van taalbewustzijn;
- samenhang tussen visie, grote opdrachten en bouwstenen;
- aandacht voor het versterken van relaties tussen bouwstenen;
- aandacht voor afstemming met andere leergebieden, in het bijzonder Nederlands en burgerschap.

In onze voorstellen benadrukken we het belang van de beheersing van meerdere talen, zonder specifiek in te gaan op nut en belang van specifieke talen. De terminologie van het ERK is gehanteerd in de tekst. Afstemming met andere leergebieden is concreter gemaakt. Samenhang tussen visie, grote opdrachten en bouwstenen is aangescherpt.

In de volgende paragraaf beschrijven we de belangrijkste aanpassingen die we op basis van de ontvangen feedback aan onze voorstellen hebben aangebracht, en de punten waar rekening mee gehouden is in de ontwikkeling van alle bouwstenen.

3. Aanpassingen in de Visie, Grote Opdrachten, Bouwstenen en Aanbevelingen Bovenbouw

3a. Input en/of feedback verwerkt ten behoeve van de producten

Visie

Tijdens consultatiebijeenkomsten is door onder andere het Meesterschapsteam MVT en de VSNU benadrukt dat in de visie het belang van het leren van talen voor persoonlijke ontwikkeling en voor een volwaardige deelname aan de samenleving sterker moest worden benadrukt, evenals het feit dat taal en cultuur niet los van elkaar gezien kunnen worden. De visie is aan de hand van deze feedback opnieuw kritisch bekeken en aangescherpt.

Er is ook weer gereflecteerd op de formulering van het advies van de Raad van Europa dat alle burgers minstens twee talen naast de eigen eerste taal moeten beheersen. De formulering is besproken tijdens meerdere consultatiebijeenkomsten. Op basis van de uitkomsten van de discussies is de tekst van de visie op een paar plekken aangescherpt. Het belang van leerlingen stimuleren en faciliteren om hun meertalige repertoire zoveel mogelijk uit te breiden is benadrukt, zonder de huidige wettelijke kaders ter discussie te stellen (wat buiten onze opdracht valt).

Bouwstenen

Er is nog kritisch gekeken naar samenhang en overlap tussen met name Interculturele communicatieve competentie, Taalbewustzijn en Meertaligheid op basis van feedback van verschillende partijen waaronder de vakvereniging Levende Talen. Ook is de link tussen Creatieve vormen van taal en Interculturele communicatieve competentie explicieter gemaakt.

Onder andere de Visiegroep buurtalen heeft gepleit voor het zichtbaarder maken van het ERK in de bouwstenen. Deze feedback is verwerkt door o.a. de termen basis-, onafhankelijk en vaardig gebruiker te hanteren. Deze termen verwijzen rechtstreeks naar de niveaus van het ERK. Bij de adviezen voor de bovenbouw bevelen we aan het ERK te gebruiken om de doorlopende leerlijn zichtbaar te maken. In de toelichting op onze voorstellen gaan we verder in op de kenmerken van taalgebruik als basis voor een doorlopende leerlijn.

Effectieve grensoverstijgende communicatie

Door verschillende belangenbehartigers is gepleit voor het uitreiken van ERK-certificaten in de onderbouw. Alhoewel het uitreiken van (ERK-)certificaten aan de school is (en dus onder implementatie valt), raden we aan om te overwegen de kerndoelen voor de onderbouw vo aan ERK-niveaus te koppelen, zodat het bereikte niveau van leerlingen, onder andere zij die een taal niet meer kiezen in de bovenbouw, aangeduid kan worden.

Creatieve vormen van taal

Kennismaken met 'literaire kenmerken' is volgens de UU niet voorbehouden aan havo/vwo. Deze uitspraak wordt ook door het ontwikkelteam gedeeld, de tekst is daarom aangepast.

Er is daarnaast een sterker accent gekomen op de aandacht voor creatieve output ook in de bovenbouw vo, aan de hand van verschillende feedback (o.a. vakexperts).

Interculturele communicatieve competentie

Lerarenopleiders van de HAN, de UvA en de UU gaven aan om de bewustwording van de eigen cultuur een sterkere plaats te geven. Dit is meegenomen in de bouwstenen.

Een ontwikkelschool gaf aan dat interculturele competentie ook relevant is in werkgerelateerde situaties. Dat geldt niet alleen voor vmbo. Dit is natuurlijk zo en dus aangepast.

De VSNU heeft gepleit voor het benadrukken van het feit dat interculturele competentie juist kansen biedt voor taaloverstijgend werken. De opmerking is toegevoegd aan de tekst.

Taalbewustzijn

Het Nationaal platform voor de talen, lerarenopleiders en andere betrokkenen hebben suggesties gedaan voor het beter uitwerken van taalbewustzijn in onze curriculumvoorstellen. De suggesties zijn uitvoerig besproken en meegenomen in de verwerking van visie, grote opdrachten en bouwstenen.

Meertaligheid

Door verschillende vakexperts is benadrukt dat meertaligheid niet alleen betrekking heeft op Engels (in het po) en de officiële schooltalen. Het gaat om alle talen aanwezig in de context van de leerling en dus om een breder meertalig perspectief, dat geen doel op zich is, maar een middel om te werken aan taalbewustzijn en interculturele competentie. Deze feedback is overgenomen in de formuleringen van de grote opdracht en de bouwstenen.

Verschillende feedbackgevers hebben gepleit voor het uitbreiden van het meertalige repertoire in de bovenbouw. Leerlingen dienen in de gelegenheid te worden gesteld om hun repertoire verder te ontwikkelen. Dit is meegenomen in de aanbevelingen voor de bovenbouw.

Doorlopende leerlijnen en differentiatie tussen talen en sectoren

VCN, Levende Talen en anderen gaven aan dat de doorlopende leerlijnen van talen anders dan Engels explicieter moeten worden geformuleerd. Lerarenopleidingen, leraren en scholen hebben ook gepleit voor meer differentiatie tussen onderwijsniveaus. In de aanscherping van verschillende formuleringen hebben we hiermee zoveel mogelijk rekening gehouden.

Onder andere de Vereniging Lerarenopleiders Duits zou graag zien dat elementen uit adviezen voor de bovenbouw ook in de onderbouw van het vo een plek krijgen. De teksten zijn vanuit dit perspectief weer kritisch doorgenomen.

Begrippenlijst

Enkele definities waaronder eerste, tweede en vreemde taal, taalbewustzijn en chunks zijn aangepast op basis van de feedback van onder andere lerarenopleiders.

Samenhang met andere leergebieden

Veel betrokkenen hebben gepleit voor het waar mogelijk versterken van de samenhang met andere leergebieden, vooral Nederlands. In de definitieve teksten is dat onder andere terug te zien in de GO en de bouwstenen voor meertaligheid. Daarnaast zijn de wederkerende verwijzingen tussen Engels/MVT en burgerschap nader afgestemd.

Algemeen

Onder andere de VSNU heeft gepleit voor een compactere versie waarin overlap wordt voorkomen en de samenhang tussen visie, GO en bouwstenen helderder wordt. Dit is gerealiseerd door alle toelichtende teksten over bijv. opbouw van de leerlijn en samenhang op te nemen in een apart document.

3b. Input en/of feedback niet verwerkt ten behoeve van de producten

De input/feedback die niet verwerkt is, valt grosso modo uiteen in twee categorieën:

1. de feedback viel buiten de kaders van de opdracht;
2. de feedback had betrekking op implementatie.

Zo werd er bijvoorbeeld vanuit belangenbehartigers voor Duits en Frans voor gepleit dat elke leerling naast het Engels verplicht Duits of Frans moet leren. De voorstellen van het ontwikkelteam voor het nieuwe curriculum betreffen het hele leergebied en gaan niet in op het belang van specifieke talen. Het OT deelt wel de zorg dat er op veel scholen steeds minder ruimte lijkt te zijn voor Frans, Duits en Spaans.

Ook het toevoegen van NT2 en Nederlandse gebarentaal (feedback van een ontwikkelschool) valt buiten de kaders van de huidige opdracht. Deze talen maken geen onderdeel uit van het aanbod aan moderne vreemde talen in het Nederlandse onderwijs. Wél houden we in onze uitwerkingen ook rekening met deze talen en met het meertalige perspectief van de leerlingen.

Uitspraken over het na te streven gemiddelde (ERK-) beheersingsniveau aan het einde van de basisschool, zoals bepleit door o.a. leraren, Nuffic en Vedocep, vallen buiten onze opdracht. Wél hanteren we termen zoals basis-, onafhankelijk en vaardig gebruiker in het beschrijven van het aanbod. Die termen verwijzen rechtstreeks naar ERK-niveaus.

Een ontwikkelschool pleitte voor samenwerken met andere scholen voor wat betreft het MVT-aanbod. Dat is aan de scholen zelf om te organiseren.

Door veel feedbackgevers is gevraagd om meer voorbeelden (voorbeelden over talen anders dan Engels, over verschillende taalvarianten enz.). We hebben een balans gezocht tussen het voorkomen dat een taal of taalvarianten meer nadruk krijgt dan een andere, het opnemen van teveel voorbeelden, en het risico dat voorbeelden gauw als model worden gezien, wat ons juist huiverig maakt voor een te groot aantal voorbeelden.

3c. Input en/of feedback meenemen naar de vervolgfase

Uit de feedback is ook duidelijk geworden dat er enkele aspecten zijn die in de vervolgfase aandacht behoeven. Deze betreffen onder andere:

- De mate van concreetheid van het uitwerken van de bovenbouw;
- De aandacht voor vormen van toetsing en examinering die aansluiten bij de uitgangspunten van de nieuwe talencurricula;

- Het faciliteren en stimuleren van het leren van talen in het onderwijs;
- De aandacht voor professionalisering van zowel zittende docenten als leraren in opleiding.

We raden met klem aan om bovenstaande punten mee te nemen als alle bouwstenen uitgewerkt zullen worden in kerndoelen en eindtermen.

BIJLAGE 1: TOELICHTING CONSULTATIEPROCES

Doel en werkwijze van het consultatieproces

Vanaf de start van Curriculum.nu is het uitgangspunt geweest dat op vaste momenten in het ontwikkelproces, de zogenaamde consultatierondes, feedback kon worden gegeven op de tussenproducten van de ontwikkelteams. Het doel van dit consultatieproces was meerledig:

- transparantie over de werkwijze;
- ruime gelegenheid om actief bij te dragen voor eenieder die dat wil en kan;
- voeden van de ontwikkelteams met ideeën, inzichten en commentaar uit de onderwijspraktijk, de wetenschap en de samenleving.

Er hebben vijf consultatierondes plaatsgevonden waarin mensen en organisaties gevraagd en ongevraagd hebben gereageerd op de tussenproducten en concrete consultatievragen van de negen ontwikkelteams. Hiervoor is een online feedbacktool ontwikkeld, die is gebruikt tijdens ronde twee tot en met vijf. Bij de vierde en vijfde consultatieronde zijn er, naast de online feedback, ook bijeenkomsten georganiseerd waar de ontwikkelteams over hun tussenproducten in gesprek zijn gegaan met belangstellenden (vooral leraren, maar ook experts, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en andere geïnteresseerden). Gedurende het gehele proces hebben andere partijen eigen bijeenkomsten en peilingen georganiseerd. Ook deze feedback is waar mogelijk benut.

In elke consultatieronde zijn steeds dezelfde stappen gehanteerd door de ontwikkelteams om (doorgaans in ca. vier tot zes weken na sluiting van de feedbackronde) de ontvangen feedback te analyseren en verwerken. De stappen werden ondersteund door de online feedbacktool en behelzen:

1. Analysefase: Enkele leden van elk ontwikkelteam bepalen gezamenlijk in een werksessie welke thema's uit de ontvangen feedback naar voren komen (denk aan thema's als meertaligheid, of samenhang binnen het leergebied). In een volgende werksessie worden rode lijnen (stellingen die de inbreng van meerdere feedbackgevers verwoorden, zoals denk aan 'elementen in bouwsteen X zijn te ambitieus voor het PO') uit de thema's gedestilleerd.
2. Waarderingsfase: Vervolgens geeft elke lid van het ontwikkelteam een individueel oordeel of een rode lijn wel of niet verwerkt moet worden in het tussenproduct en waarom. Daarna wordt in een gezamenlijke werksessie door het gehele ontwikkelteam bepaald welke rode lijnen wel en niet te verwerken.
3. Editfase: De ontwikkelteams bepalen in een werksessie gezamenlijk welke aanpassingen zij op basis van de feedback aanbrengen in hun (tussen)producten. Na afloop van elke consultatieronde licht elk ontwikkelteam in een consultatieverslag toe welke feedback zij hebben ontvangen en wat zij daarmee hebben gedaan¹. Dit verslag, evenals de ontvangen feedback, wordt openbaar gemaakt via www.curriculum.nu.

Opbrengsten van het consultatieproces

Naast de online feedback en de consultatiebijeenkomsten is op diverse andere manieren feedback ontvangen gedurende het gehele ontwikkelproces. In tabel 1 worden deze verschillende bronnen van feedback en het bereik daarvan kort samengevat.

---

¹ De consultatieverslagen zijn openbaar en in te zien via www.curriculum.nu

	Bronnen van feedback	Toelichting	Aantal betrokkenen
A	Online feedback in ronde 1 t/m 5	2711 feedback inzendingen	De 2711 afzenders hebben nog vele andere personen betrokken bij het opstellen van de feedback. Het aantal betrokkenen varieerde van ca. 2100 (ronde 4) tot ca. 8200 (ronde 5)
B	Consultatiebijeenkomsten georganiseerd door Curriculum.nu in ronde 4 en 5	vijf grote bijeenkomsten met deelsessies per leergebied	514 deelnemers kwamen naar de bijeenkomsten op 16, 23 januari, 22, 29 mei en 5 juni 2019
C	Bijdragen aan bijeenkomsten georganiseerd door andere partijen door curriculum.nu (doorlopend)	602 bijeenkomsten Plus 167 bijeenkomsten van ontwikkelscholen	onbekend
D	schriftelijke feedback van en gesprekken met vakexperts in ronde 3 en 5	Twee rondes schriftelijke feedback van en twee rondes gesprekken	40 vakinhoudelijke experts
E	Peilingen gehouden door andere partijen onder eigen achterban (doorlopend)	11 peilingen, o.a. van LAKS, Ouders&Onderwijs, KVLO, LKCA	5392 deelnemers

Tabel 1. Bronnen van feedback, toelichting en bereik

Online feedback in ronde 1 t/m 5

In tabel 2 is het aantal inzendingen online feedback per leergebied per feedbackronde weergegeven.

Leergebied	RONDE 1	RONDE 2	RONDE 3	RONDE 4	RONDE 5	TOTAAL
Bewegen & Sport	42	53	47	24	61	227
Burgerschap	105	89	82	41	105	422
Digitale Geletterdheid	64	51	47	21	56	239
Engels MVT	52	50	53	29	107	291
Kunst & Cultuur	78	49	71	34	41	273
Mens & Maatschappij	71	0	62	0	83	216
Mens & Natuur	94	78	64	0	90	326
Nederlands	75	64	79	31	70	319
Rekenen & Wiskunde	51	52	51	65	79	298
ALGEMENE FEEDBACK	0	0	0	0	100	100
TOTAAL	632	486	556	245	792	2711²

Tabel 2: aantal inzendingen in feedbacktool per ronde, per leergebied en in totaal

² Er zijn ook enkele brieven en e-mails met feedback ontvangen die niet (tijdig voor sluiting van de reactietermijn) via de feedbacktool zijn ingediend. In totaal gaat het om ca. 15-20 losse inzendingen. Deze inzendingen zijn in de hierna volgende statistieken NIET opgenomen, ook omdat veel van de relevante gegevens (zoals het aantal en type personen dat aan de inzending heeft bijgedragen) bij dergelijke e-mails niet werden aangegeven.

Wat opvalt is de grote diversiteit in het type organisaties dat feedback heeft ingestuurd: er waren o.a. 435 inzendingen van scholen, 260 van lerarenorganisaties (zoals vakverenigingen), 190 van maatschappelijke organisaties, en 165 van instellingen voor vervolgonderwijs (waaronder ook lerarenopleidingen).

De inzenders van de feedback hebben bovendien heel veel mensen betrokken bij het opstellen van de feedback³.

	RONDE 1	RONDE 2	RONDE 3	RONDE 4	RONDE 5
Aantal inzendingen	632	486	556	245	792
Aantal personen die hebben bijgedragen aan inzendingen (afgerond)	7600	6400	6200	2100	8200

Tabel 3: aantal inzendingen per ronde en aantal personen dat aan inzendingen heeft bijgedragen

Ook hier is sprake van een grote diversiteit:

- ca. 8500 leerlingen PO en VO, vooral via LAKS-peilingen en ontwikkelscholen benaderd;
- ca. 5500 leraren VO;
- ca. 2600 professionals uit MBO, HBO en WO;
- ca. 2900 leraren PO;
- ca. 2300 professionals uit een maatschappelijke organisatie;
- ca. 1750 ouders;
- ca. 1400 lerarenopleiders;
- ca. 750 personen uit het bedrijfsleven;
- Een relatief grote groep valt onder de categorie "anders", waar bijv. ook ruim 1700 ondertekenaars van een petitie over levensbeschouwing in het onderwijs.

De meeste feedback was positief-kritisch van toon en richtte zich op de inhoud van de tussenproducten. Negatieve reacties gingen met name over nut en noodzaak van de curriculumherziening en over het proces, in het bijzonder de vraag of er voldoende bekendheid en draagvlak onder leraren is. De inhoud van de feedback is in te zien op <https://consultatie.curriculum.nu/antwoorden/>. De wijze waarop deze feedback is verwerkt, is beschreven in de consultatieverslagen.

Consultatiebijeenkomsten

In ronde 4 en 5 zijn er voor en door elk ontwikkelteam consultatiebijeenkomsten georganiseerd om de (tussen)producten te bespreken met een brede groep betrokkenen. Het doel van deze consultatiebijeenkomsten was om:

- Feedbackgevers de gelegenheid te bieden om rechtstreeks in dialoog te gaan met de ontwikkelteams, maar ook met elkaar;
- Ook onderwerpen en werkvormen aan bod te laten komen, die zich minder goed leenden voor de online feedbacktool.

Een overzicht van bijeenkomsten en het aantal deelnemers is opgenomen in tabel 4.

³ De hier genoemde aantallen zijn gebaseerd op zelfrapportage door de inzenders. Vaak hebben dezelfde personen bijgedragen in meerdere rondes en/of aan meerdere leergebieden. De bijdragen per ronde kunnen daarom niet zondermeer bij elkaar worden opgeteld, omdat daarmee dubbelstellingen zouden ontstaan. Het precieze aantal individuen dat heeft bijgedragen aan de feedback is derhalve niet met zekerheid te bepalen.

De waardering van de deelnemers voor deze sessie was hoog⁴, bleek uit evaluatie achteraf. Met name was er waardering voor de gelegenheid om ook de inbreng van andere deelnemers te horen, en de openheid en belangstelling van de ontwikkelteamleden voor de input en de feedbackgevers.

leergebied	16 januari 2019	23 januari 2019	22 mei 2019 voor leraren PO/VO	29 mei 2019	5 juni 2019	TOTAAL
Bewegen & Sport	4	3	0	8	27	42
Burgerschap	18	17	12	5	9	61
Digitale Geletterdheid	10	4	6	6	6	32
Engels/MVT	7	17	14	9	9	56
Kunst & Cultuur	13	10	3	7	13	46
Mens & Maatschappij	14	12	7	6	2	41
Mens & Natuur	11	16	4	11	10	52
Nederlands	9	16	9	19	20	73
Rekenen & Wiskunde	3	14	11	8	8	44
Leergebied-overstijgende deelnemers	19	31	0	7	10	67
TOTAAL	108	140	66	86	114	514

Tabel 4: aantal deelnemers per leergebied bij de door Curriculum.nu georganiseerde consultatiebijeenkomsten

Door andere partijen georganiseerde bijeenkomsten

Naast de 'eigen' consultatiebijeenkomsten verzorgden de leden van de ontwikkelteams en ondersteuners van Curriculum.nu regelmatig bijdragen (in de vorm van workshops, presentaties, e.d.) tijdens bijeenkomsten die door andere partners werden georganiseerd.

Gedurende het traject is aan zeker 602 van deze externe bijeenkomsten bijgedragen. Dat betreft zowel grote bijeenkomsten, zoals de congressen van de VO-raad en de AVS, als vele kleinere bijeenkomsten zoals studiedagen verspreid over het land die worden georganiseerd door schoolbesturen, (vak)verenigingen, meesterschapsteams, netwerkorganisaties e.d. In tabel 5 is het aantal bijeenkomsten per ontwikkelronde per leergebied opgenomen. NB: Het aantal deelnemers aan elk van deze bijeenkomsten is niet geregistreerd en dus ook niet opgenomen. Het aantal deelnemers aan dergelijke bijeenkomsten is niet geregistreerd, maar het gaat om duizenden personen.

leergebied	Ronde 1	Ronde 2	Ronde 3	Ronde 4	Ronde 5	TOTAAL
Bewegen & Sport	11	10	13	13	8	55
Burgerschap	13	15	19	4	2	53
Digitale Geletterdheid	6	13	7	8	4	38
Engels/MVT	18	18	22	3	4	65

Kunst & Cultuur	20	19	17	12	9	77
Mens & Maatschappij	7	7	8	4	4	30
Mens & Natuur	16	10	10	7	8	51
Nederlands	18	18	15	12	15	78
Rekenen & wiskunde	8	12	5	13	8	46
Leergebied-overstijgend	15	25	19	29	21	109
Totaal per fase	132	147	135	105	83	602

Tabel 5: aantal door externe partijen georganiseerde bijeenkomsten per leergebied, per ronde

Daarnaast hebben er 167 bijeenkomsten op ontwikkelscholen plaatsgevonden.